

INNSTILLING I SAK 2014/9

Klager: Nils Kvisgaard
Agmund Bolts vei 44
0664 Oslo

Innklaget: Sjøtroll Havbruk AS
5397 Bekkjarvik

Saken gjelder

Krav om å få utlevert informasjon om:

Bruk av mengde og type avlusningsmedikamenter, inkludert hydrogenperoksid, månedlige biomassetall (antall fisk og gjennomsnittsvikt) og forbruk av fiskefôr ved alle oppdrettsanleggene til Sjøtroll Havbruk AS i perioden 1. januar 2010 til og med «dags dato» (31. august. 2014).

Saksgang

Nils Kvisgaard (heretter kalt Kvisgaard eller «klager») henvendte seg i e-post av 31. august 2014 til Sjøtroll Havbruk AS (heretter kalt Sjøtroll) og ba om å få utlevert «informasjon om bruk av mengde og type avlusningsmedikamenter, inkludert hydrogenperoksid ved alle deres oppdrettsanlegg i perioden 1.1.2010 – til og med dags dato». Han ba også om å få utlevert informasjon om «månedsvise biomassetall (antall fisk og gjennomsnittsvikt) samt forbruk av fiskefôr for hver enkelt lokalitet».

Noen dager senere tok Kvisgaard kontakt med Sjøtroll og fikk bekreftet at e-posten var mottatt. Han fikk også beskjed om at produksjonssjef Hildebjørg Åsvang var ansvarlig for behandlingen av forespørselen. Den 9. september 2014 sendte Kvisgaard en henvendelse per sms til Åsvang, der han igjen ba om å få utlevert den tidligere etterspurte informasjonen og begrunnet forespørselen med at han ønsket å få avkreftet at avlusningsmidler er årsaken til rekedød. Åsvang avsto kravet i en SMS samme dag og begrunnet dette slik: «Vi ser ingen sammenheng mellom vår håndtering av lakselus og dødelighet på reker/krill i Ålfjorden. Som jeg sa til deg på telefonen bruker vi kun godkjente midler og vi har ikke brukt kitinsyntesehemmere».

I brev av 16. september 2014 klaget Kvisgaard Sjøtroll inn for Klagenemnda for miljøinformasjon og hevdet avslaget var i strid med miljøinformasjonsloven. Sekretariatet oversendte klagen til Sjøtroll i epost av 29. september 2014. Sjøtroll ga i brev av 21. oktober 2014 tilsvaret til Kvisgaards klage. Klager kommenterte dette tilsvaret i brev av 29. oktober 2014.

På bakgrunn av Sjøtrolls anførsler, henvendte sekretariatet seg til virksomheten og ba om en nærmere redegjørelse for hvilken arbeidsinnsats som kreves for å utlevere informasjonen, samt

hvorfor de anser informasjon om fôrforbruk for å være konkurransesensitiv. Sjøtroll svarte på forespørselen i brev av 5. november 2014.

Deretter ba sekretariatet i telefonsamtale den 19. november 2014 og ved oppfølgingsspørsmål i e-post av 17. desember 2014. Sjøtroll om å utdype ytterligere sin anførsel om at opplysningene om fôrforbruk er konkurransesensitive. Sjøtroll svarte på disse henvendelsene i e-post av 21. november 2014 og e-post av 13. januar 2015.

Sjøtrolls svar på oppfølgingsspørsmålene ble oversendt klager til informasjon den 17. februar 2015.

Nemnda drøftet saken i nemndsmøte 26. mars 2015. Nemnda kom til at det var behov for ytterligere informasjon i saken for å kunne ta stilling til innklagedes anførsel om at informasjon om fôrforbruk er konkurransesensitiv.

I e-poster av 16. april, 28. april, 30. april og 5. mai 2015 ba sekretariatet Sjøtroll utdype sin anførsel ytterligere. Sjøtroll svarte på henvendelsene i e-poster av 24. april, 28. april, 4. mai og 8. mai 2015.

Innklagdes anførsler

Sjøtroll anfører for det første at utlevering av opplysningene vil innebære en betydelig arbeidsbyrde, og at det er «åpenbart urimelig» at Sjøtroll skal måtte sammenstille og gi ut informasjon av et slikt omfang, jf. miljøinformasjonsloven § 17 (1) (b). De viser også til miljøinformasjonsloven § 16 (3) som slår fast at krav som er «for generelt formulert» kan avvises. Sjøtroll informerer om at innsynskravet gjelder 15 avdelinger, som igjen består av ca. 6 produksjonsenheter hver. Ettersom det er bedt om informasjon om tre ulike forhold ved hver produksjonsenhet over en periode på 56 måneder, gjelder henvendelsen informasjon om til sammen 15 120 ulike forhold. I følge Sjøtrolls beregninger vil det medgå ca. 10 dagsverk for å finne fram og klargjøre informasjonen, og kostnader for juridisk bistand for å vurdere om informasjonen som er funnet frem er omfattet av informasjonsplikten vil være på ca 250 000 – 270 000 kroner.

Videre hevder Sjøtroll at det synes urimelig at selskapet skal påføres en dobbel belastning ved å måtte legge frem fysisk dokumentasjon av de samme opplysningene som de allerede har rapportert til offentlige myndigheter digitalt. De viser også til at Fiskeridirektoratet legger ut månedlige biomassetall fordelt på fylke og art som gir grunnlag for å vurdere miljøpåvirkningen i et aktuelt område, samt at det er mulig for Kvisgaard å få innsyn i denne type informasjon på selskapsnivå ved henvendelse til Mattilsynet og Fiskeridirektoratet som har registre over informasjonen. Sjøtroll anfører på denne bakgrunn at henvisningene til disse offentlige registrene må anses å utgjøre en «fyllestgjørende» besvarelse, jf. mil. § 18 (2). Sjøtroll påpeker at de ser viktigheten av den enkeltes mulighet til å bidra til vern av helse og miljø, men at de mener dette hensynet ikke begrunner en så vidtfavnende innsynsbegjæring som den foreliggende.

Når det gjelder kravet om innsyn i fôrforbruk, anfører Sjøtroll at slik informasjon gjelder «drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningene angår», og at kravet av derfor kan avvises i medhold av mil. § 17 (1) (c). Fiskefôr er den klart største innsatsfaktoren i oppdrettsvirksomheten og dermed den største driftskostnaden, og Sjøtroll anfører at konkurrerende virksomheter ved hjelp av informasjon om fôrforbruk kan skaffe seg

opplysninger om hvilken pris de betaler for fôret. Dette kan gjøres ved å sammenstille fôrforbruket med opplysninger om kostnader i regnskapet, som er offentlig tilgjengelig. Dette gjelder selv om det kun er de totale varekostnadene som er oppgitt i regnskapet. Innklagde viser til at det er mulig å finne ut hvor stor del fôrkostnadene utgjør av de totale varekostnadene dersom man har kjennskap til regnskap for denne næringen og Fiskeridirektoratets statistikker som gir detaljert statistikk for både innsatsfaktorer og andre parametere på fylkes/regionnivå. Man kan dermed regne seg frem til gjennomsnittspris per kg fôr, noe som i dag er en godt bevart hemmelighet i oppdrettselskapene. Sjøtroll hevder at dette vil gi konkurrentene et konkurransefortrinn i markedet for oppdrettsfisk.

I tillegg opplyser de om at den aller vesentligste delen av fôret består av samme type råvarer, at standardfôret er dominerende i virksomheten og at det i realiteten kun er tre leverandører av fôr til oppdrettsnæringen, EWOS, Skretting og Biomar. De hevder også at å utgi opplysningene om fôrforbruk kan påvirke børsverdi, lånevilkår og dermed finansiering av deres drift.

Sjøtroll har tatt kontakt med Fiskeridirektoratet som har bekreftet at såkalte MOM-undersøkelser (miljøundersøkelser) der fôrforbruk per lokalitet fremgår, ligger tilgjengelig for innsyn der, noe klager har informert nemnda om. Sjøtroll mener likevel informasjonen er konkurransesensitiv.

Videre viser Sjøtroll til at de er en del av det børsnoterte selskapet Lerøy Seafood Group AS, og anfører at all informasjon omkring fôrforbruk er børs sensitiv informasjon som kun kan offentliggjøres til allmennheten i tråd med verdipapirhandelens regler. De viser også til at man gjennom fôrforbruket kan finne den såkalte fôrfaktoren til selskapet, noe som kan påvirke selskapets konkurranseforhold og børs sensitiver. Sjøtroll påpeker at det er strenge regler for hvilke opplysninger som kan gis ut av et børsnotert selskap uten at opplysningene først gis gjennom en børs melding. Dette innebærer at børs sensitiv informasjon ikke kan frigis til enkelte og slik utlevering av informasjon er i strid med verdipapirhandelens regler.

Klagers kommentarer

Som begrunnelse for hvorfor han ønsker informasjon om fôrforbruk viser klager til at fiskefôr inneholder tallgitte konsentrasjoner av miljøgifter, og at data på fôrforbruk vil kunne gi offentligheten innsikt i lokale utslipp av næringssalter og ammonium/ammoniakk. Han mener det vanskelig kan medføre en betydelig arbeidsmengde for Sjøtroll å utgi den etterspurte informasjonen, og påpeker at dataprogrammene som brukes av oppdrettsnæringen er kompatible med excel. Han viser også til at journalist Siri Gedde-Dahl tidligere har etterspurt informasjon om avlusningsmedikamenter fra oppdrettselskapet Sinkaberg-Hansen og fått medhold i dette kravet fra Miljøklagenemnda.

Når det gjelder innklagdes henvisning til tilgjengelige offentlige registre, viser klager til at han tidligere har etterspurt informasjon om bruk av avlusningsmedikamenter og biomassetall per lokalitet fra Mattilsynet og Fiskeridirektoratet, men at han har fått avslag på dette.

Klager stiller seg kritisk til innklagedes anførsel om at konkurrenter kan utnytte opplysningene om fôrforbruk. Han viser til at informasjon om hver enkelt lokalitets fôrforbruk er å finne i MOM-undersøkelser som ligger tilgjengelig hos Fiskeridirektoratet ved at disse kan søkes opp gjennom Offentlig elektronisk postjournal og bestilles der. Han mener Sjøtroll Havbruks anførsel om at konkurrenter kan sammenstille fôrforbruk med regnskapet og dermed regne seg frem til fôrpris er lite troverdig ettersom informasjon om fôrforbruk allerede er tilgjengelig på denne måten for konkurrentene. Videre opplyser klager om at det er tale om så mange

lokaliteter at det nærmest er en umulig oppgave å gå gjennom MOM-undersøkelsene for hver enkelt av Sjøtrolls lokaliteter for å få en oversikt over fôrforbruk. Han hevder at Sjøtroll har en oversikt over fôrforbruket for alle lokalitetene, som er rapportert til myndighetene.

Andre opplysninger

Sjøtroll har informert om at selskapet omsetter for ca 1 milliard kroner i året, og at de har 240-250 ansatte. Deres morselskap Lerøy Seafood Group AS omsatte for ca 225 000 kr i 2013, og samlet omsetning i 2013 for Lerøy Seafood Group konsernet var ca. 10,7 milliarder kroner.

Nemnda har innhentet noe informasjon fra Miljødirektoratet og Mattilsynet om hvordan oppdrettsnæringen er regulert. Nemnda har også innhentet statistikk over lønnsomhet i fiskeoppdrettsnæringen fra www.fiskeridirektoratet.no.

Nemndas vurdering

Er informasjonen klager krever «miljøinformasjon» om forhold ved Sjøtrolls virksomhet «som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet», jf. mil. § 16 (1)?

Det følger av mil. § 16 første ledd at «miljøinformasjon (...) om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet» er utleveringspliktig. Retten til miljøinformasjon etter § 16 tilsvarer det virksomheten skal ha kunnskap om etter § 9.

Nemnda vil først vurdere om den forespurte informasjonen er å anse som miljøinformasjon.

Det fremgår av miljøinformasjonsloven § 2 første ledd bokstav b at faktiske opplysninger og vurderinger om faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet, herunder «iverksatte tiltak» og «forhold ved drift av virksomhet» regnes som miljøinformasjon. Begrepet «miljø», er i mil. § 2 andre ledd definert som «det ytre miljø inkludert kulturminner og kulturmiljø».

Klager krever utlevert informasjon om bruk av mengde og type avlusningsmedikamenter, biomassetall og fôrforbruk ved alle Sjøtroll fiskeoppdrettsanlegg over en periode.

I en tilsvarende sak for nemnda - sak 2014/5 (Salten Aqua), slo nemnda fast at bruk av medikamenter ved fiskeoppdrettsanlegg, samt rester av fôr som slippes ut ved anleggene er faktorer som kan påvirke miljøet. I den saken krevde klager å få utlevert informasjon om blant annet typer og mengder medisiner som ble brukt ved fiskeoppdrettsanleggene til Salten Aqua AS, samt informasjon om prosentandel fôr som går til spille ved anleggene.

Slik nemnda viste til i den saken, medfører fiskefôr utslipp i form av næringsalter og organisk stoff, noe som kan føre til lavt oksygeninnhold på sjøbunnen. Dette kan få negative konsekvenser for bunnfauna og fisk.

Videre medfører avlusningsmedikamenter utslipp i form av kjemikalier som kan ha negativ effekt på dyre- og plantelivet på sjøbunnen og særlig i nærheten av anleggene.¹ Informasjon om bruk av mengde og type avlusningsmedikamenter og forbruk av fiskefôr må dermed anses som faktiske opplysninger om faktorer som kan påvirke miljøet, jf. mil. § 2 første ledd bokstav b.

¹ Kilde: www.miljostatus.no

Når det gjelder biomassetall (antall fisk og gjennomsnittsvekt), anser nemnda også dette for å være en faktor som påvirker miljøet. Antall fisk og fiskens vekt har betydning for størrelsen på utslippene. Jo flere og større fisk, jo større utslipp i form av medikamenter og fôr. I tillegg medfører fiskeoppdrett utslipp i form av avføring fra fisken. Dette utgjør samme type utslipp som rester av fiskefôr, og øker med fiskens vekt og størrelse.² Informasjon om biomassetall er dermed også «faktiske opplysninger om faktorer som kan påvirke miljøet», jf. mil § 2 første ledd bokstav b.

Nemnda finner det på denne bakgrunn klart at den forespurte informasjonen er å anse som miljøinformasjon.

Nemnda går deretter over til å vurdere om informasjonen gjelder «forhold ved virksomheten (...) som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet».

Det er på det rene at informasjonen som kreves utlevert gjelder forhold ved Sjøtrolls oppdrettsvirksomhet.

Når det gjelder vilkåret om «ikke ubetydelig påvirkning på miljøet» fremgår det av forarbeidene til loven (Ot.prp. nr. 116 (2001—2002) s. 224) at:

«Hvor den eksakte grensen går i hvert enkelt tilfelle kan ikke uttømmende angis på forhånd. Mange av de miljøforhold som har mer enn ubetydelig påvirkning på miljøet, kan være gjenstand for regulering fra miljøvernmyndigheter eller andre myndigheters side, for eksempel gjennom konsesjon eller generelle regler i lov eller forskrift. Generelt kan man derfor si at de forhold som myndighetene har regulert av hensyn til miljøet eller utnyttelse av naturressurser, normalt vil være forhold som er over grensen for det ubetydelige».

På grunn av den miljøbelastningen oppdrettsvirksomhet fører med seg, er slik virksomhet gjenstand for regulering fra myndighetenes side. Forurensningsmyndighetene stiller krav om at oppdrettsanlegg må ha utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11. Fordi utslippene øker med antall fisk og fiskens størrelse, settes det grenser for størrelsen på produksjonen i utslippstillatelsen i form av maksimalt tillatt biomasse angitt ved tonn. Det er også vanlig å stille vilkår om bruk av fôr og kjemikalier for å begrense miljøbelastningen av utslippene, samt vilkår om miljøundersøkelse for å ha kunnskap om virksomhetens miljøpåvirkning. Medikamentbruken er også regulert gjennom krav om tillatelse fra Statens legemiddelverk for omsetning av medikamenter brukt på oppdrettsfisk.³

Nemnda har i tre tidligere saker behandlet tilsvarende krav om innsyn. Sak 2013/7 (Sinkaberg-Hansen AS) gjaldt krav om innsyn i resepter skrevet ut til bruk ved Sinkaberg-Hansen AS' oppdrettsanlegg. Sak 2014/11 gjaldt krav om å få utlevert informasjon om utslipp av såkalt lusevann etter behandling av oppdrettslaks med hydrogenperoksid. Sak 2014/5 (Salten Aqua) som er omtalt over, gjaldt også tilsvarende krav om innsyn. I alle disse sakene kom nemnda til at forholdene kunne medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet.

² Kilde: miljøstatus.no

³ Kilde: Miljødirektoratet (www.miljodirektoratet.no) og Mattilsynet (www.mattilsynet.no)

På denne bakgrunn finner nemnda det klart at bruk av mengde og type avlusningsmedikamenter, fôrforbruk og biomassetall er forhold som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet.

Nemnda har etter dette kommet til at informasjonen klager krever er «miljøinformasjon» om forhold ved Sjøtrolls virksomhet «som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet», jf. mil. § 16 (1).

Innklagede hevder at informasjonsplikten er oppfylt fordi klager kan skaffe informasjonen ved å henvende seg til offentlige myndigheter, og viser til Mattilsynets register for utleverte legemidler til dyr, samt Fiskeridirektoratets oversikt over biomassetall og fôrforbruk. Innklagede viser til mil. § 18 andre ledd andre punktum der det fremgår at «dersom forespørselen kan besvares fyllestgjørende ved å henvise til allment offentlige registre, rapporter, produktmerking eller lignende, kan informasjonssøker henvises dit».

Til dette vil nemnda påpeke at de registrene innklagede viser til ikke er offentlig tilgjengelig. Klager har henvendt seg til Mattilsynet og Fiskeridirektoratet med forespørsel om å få tilgang til informasjon om medikamentbruk, biomassetall og fôrforbruk i disse registrene, uten hell.

Informasjonsplikten er følgelig ikke oppfylt ved å henvise til at informasjonen foreligger hos myndighetene.

Kan kravet avvises med henvisning til at det er «for generelt formulert» eller «åpenbart urimelig»?

Innklagede hevder at kravet er «for generelt formulert» og må avvises i medhold av mil. § 16 tredje ledd, samt at kravet er «åpenbart urimelig» og må avslås i medhold av mil. § 17 første ledd bokstav b. Innklagede viser til at utlevering av informasjonen vil innebære en betydelig arbeidsbyrde ettersom det gjelder forhold ved 15 avdelinger over en periode på 56 måneder.

Etter mil. § 16 tredje ledd kan et krav om miljøinformasjon avvises «dersom det er for generelt formulert eller ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å identifisere hva kravet gjelder». Videre følger det av mil. § 17 første ledd bokstav b at «krav om miljøinformasjon kan avslås dersom (...) kravet er åpenbart urimelig».

For så vidt gjelder forståelsen av mil. § 16 tredje ledd, understreker forarbeidene at det «[s]om utgangspunkt skal (...) være mulig å få besvart spørsmål av noe mer generell karakter, dersom det er klart hvilke opplysninger det er tale om», jf. merknadene i Ot.prp. nr. 116 (2001–2002) s. 159 til bestemmelsen i mil. § 10 tredje ledd, som svarer til bestemmelsen i mil. § 16 tredje ledd. Om adgangen til å avvise krav som er «for generelt formulert» heter det: «Med dette er det adgang til å avvise krav som er svært brede og generelle og som vil være urimelig omfattende å besvare eller som nærmest kan være en utredning i seg selv. Det er informantens arbeidsbyrde som i første rekke her setter grenser.» Videre fremgår det at det skal «en del til før kravet kan avvises med henvisning til at det er for generelt formulert. Det må være tilfelle hvor kravet pålegger informanten en urimelig arbeidsinnsats eller byrde. På dette punkt må det kunne kreves noe mer av offentlige organer enn av private, og av større virksomheter enn av mindre», jf. Ot.prp. nr. 116 (2001–2002) s. 110–111.

I særmerknadene til mil. § 16 tredje ledd er terskelen for avvisning beskrevet slik: «der hvor besvarelse av forespørselen krever en helt urimelig og uforholdsmessig arbeidsinnsats, må virksomheten kunne avvise kravet.» Der fremkommer det også at «[b]estemmelsen i § 16 tredje

ledd må (...) ses i sammenheng med bestemmelsen i mil. § 17 første ledd bokstav b, der det fremgår at krav om miljøinformasjon kan avslås dersom kravet er «åpenbart urimelig», jf. § 17 første ledd bokstav b», jf. Ot.prp. nr. 116 (2001–2002) s. 170.

I særmerknadene til mil. § 17 første ledd bokstav b, fremgår det at «[b]estemmelsen er en snever unntaksbestemmelse og inntatt som en sikkerhet, for eksempel mot sjikanøse krav eller krav som rammer virksomheten på en utilbørlig måte. Departementet antar at forholdene sjelden vil ligge slik an at bestemmelsen kan anvendes som hjemmel for å nekte informasjonsutlevering».

Slik det fremgår av forarbeidene, må mil. § 16 tredje ledd ses i sammenheng med mil. § 17 første ledd bokstav b når det gjelder vurderingen av hvorvidt forespørselen krever en helt urimelig og uforholdsmessig arbeidsinnsats. Nemnda vurderer derfor den foreliggende saken opp mot disse to bestemmelsene samlet i den videre drøftelsen.

Klager har krevd informasjon om månedlige biomassetall, samt fôr- og medikamentbruk ved virksomhetens 15 avdelinger over en periode på rundt 4 og et halvt år. Innklagede har anslått at dette vil kreve en arbeidsinnsats på til sammen rundt 10 dagsverk. Spørsmålet er om dette er å anses som «en helt urimelig og uforholdsmessig arbeidsinnsats», jf. formuleringen i forarbeidene sitert over. Dette må ses i sammenheng med størrelsen på virksomheten, slik det understrekes i forarbeidene.

Nemnda vil påpeke at det skal en del til for at kravet skal kunne avvises med hjemmel i mil. § 16 tredje ledd eller mil. § 17 første ledd bokstav b. Dette illustreres i tidligere saker der nemnda har drøftet om fremsatte krav om miljøinformasjon var «for generelt formulert» eller «åpenbart urimelig».

I sak 2010/07 (ConocoPhillips Skandinavia AS), kom nemndas flertall til at kravene ikke var «for generelt formulert» eller «åpenbart urimelig». Der var det tale om å få oversendt en rekke dokumenter, herunder referater og styreprotokoller fra samtlige møter i arbeidsmiljøutvalget på Ekofiskfeltet siden etableringen i 1971. Der uttalte nemndas flertall:

«Selv om det dreier seg om en konkret og lett identifiserbar forespørsel om referater og protokoller fra AMU møter, er kravet etter sin natur meget generelt formulert idet det kreves opplysninger fra AMU møter på feltet i sin helhet. På den annen side er det vanskelig for klagenemnda å se hvorledes spørsmålet eller skulle ha vært formulert og det må antas at referatene er lett tilgjengelig i bedriften».

I sak 2011/3 (Statoil AS) krevde klager innsyn i deklarasjonsskjemaer for farlig avfall levert fra Statoils offshoreanlegg og landbaserte anlegg over en periode på 7 år. Nemnda kom der til at kravet var «for generelt formulert», og viste til kravet gjaldt 40 000 til 50 000 dokumenter, som ville ta 32-39 arbeidsuker for en ansatt å finne frem til. Videre viste nemnda til at klager selv hadde påpekt at det trolig ville være mer hensiktsmessig at klager fikk et representativt utvalg av skjemaene, eller at klager fysisk fikk tilgang til innklagedes arkiv.

I sak 2012/1 (Sporveis-Annonnene AS), som gjaldt krav om utlevering av kontraktsbetingelser i avtaler om drift og videreutvikling av reklamevirksomhet i kollektivtrafikken i Oslo, uttalte nemnda at en arbeidsinnsats på 3,5 dagsverk ikke isolert sett gir grunnlag for ikke å ta et krav om miljøinformasjon til følge. Der kom imidlertid nemnda til at kravet var «for generelt formulert», og la vekt på at virksomheten ikke hadde faste ansatte, at kravet ikke lå i

kjerneområdet til begrepet «miljøinformasjon» og at det var uklart om innsyn i dokumentene ville gi mer informasjon om de spørsmålene klager ønsket å belyse.

Nemnda er enig med innklagede at det her er tale om et omfattende innsynskrav som krever en god del arbeid å finne fram til. Nemnda vil imidlertid påpeke at den informasjonen som kreves utlevert, er registrert og rapportert til offentlige myndigheter. Det er altså tale om å sammenstille og finne fram til allerede registrerte opplysninger for den aktuelle tidsperioden ved hvert enkelt anlegg. Videre er dette en virksomhet som driver med fiskeoppdrett i stort omfang og med mange ansatte fordelt på de ulike avdelingene. Slik nemnda vurderer det, er ikke en slik samlet arbeidsinnsats for alle avdelingene uforholdsmessig for en virksomhet av en slik størrelsesorden. Nemnda kan heller ikke se hvordan klager kunne ha formulert kravet sitt annerledes. For å kunne danne seg et godt bilde av virksomhetens utslipp i den aktuelle perioden vil det være nødvendig for klager på få tilgang til den forespurte informasjonen. Nemnda vil også fremheve at kravet ligger i kjerneområdet til begrepet «miljøinformasjon», ettersom det er tale om informasjon om virksomhetens utslipp til sjø.

Nemnda har etter dette kommet til at kravet ikke er «for generelt formulert», jf. mil. § 16 tredje ledd eller «åpenbart urimelig», jf. mil. § 17 første ledd bokstav b og derfor ikke kan avvises.

Kan kravet om innsyn i forbruk av fiskefôr avslås etter mil. § 17 første ledd bokstav c?

Sjøtroll anfører at kravet om innsyn i informasjon om forbruk av fiskefôr kan avvises med hjemmel i mil, § 17 første ledd bokstav c. Det følger av denne bestemmelsen at et krav om miljøinformasjon kan avslås dersom «informasjonen som etterspørres angår tekniske innretninger og framgangsmåter, samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår». Ordlyden er den samme som i forvaltningsloven § 13 første ledd nummer 2, og mil. § 17 (1) (c) er ifølge forarbeidene ment å ha samme anvendelsesområde som forvaltningslovens bestemmelse, jf. Ot. prp. nr. 116 (2001-2002) s. 249.

Bestemmelsen stiller krav til både opplysningenes art (drifts- eller forretningsforhold) og den eventuelle virkningen av at opplysningene gis ut (konkurransemessig betydning). Det kan uten videre slås fast at informasjon om fôrforbruk gjelder Sjøtrolls «drifts- eller forretningsforhold». Spørsmålet som gjenstår er om det vil være av konkurransemessig betydning for Sjøtroll å hemmeligholde opplysningene som klager krever utlevert.

At noe er av konkurransemessig betydning å hemmeligholde innebærer ifølge Ot. prp. nr. 116 (2001-2002) s. 162 at «offentlighet omkring opplysningene må kunne føre til økonomisk tap eller redusert gevinst for virksomheten, enten direkte eller ved at konkurrenter utnytter opplysningene.»

Sjøtroll begrunner sin anførsel med at deres konkurrenter ved hjelp av informasjon om fôrforbruk ved virksomhetens oppdrettsanlegg vil kunne regne seg fram til hvilken pris de har forhandlet seg fram til for innkjøp av fôr, noe som vil svekke virksomhetens konkurransesituasjon. Dette kan gjøres ved å sammenstille fôrforbruket med opplysninger om varekostnader i regnskapet som er offentlig tilgjengelig.

Nemnda ser ikke bort ifra at konkurrerende virksomheter kan dra fordel av å få informasjon om Sjøtrolls fôrpriser ved fremforhandling av fôrpriser til egen virksomhet. Nemnda ser også at det vil kunne være mulig å regne seg fram til fôrprisen dersom man har opplysninger om fôrforbruk og fôrkostnader. Nemnda kan imidlertid vanskelig se at det lar seg gjøre å regne seg

frem til fôrprisen når fôrkostnadene ikke er spesifisert i regnskapet. Det er kun de totale varekostnadene som fremgår her. Selv om konkurrenter kjenner til regnskap for denne typen virksomhet og gjennomsnittstall over fordeling av varekostnader for bransjen, slik Sjøtroll hevder, kan de vanskelig kjenne til hvor stor del av varekostnadene fôrkostnader utgjør i *Sjøtrolls* regnskap.

På denne bakgrunn legger nemnda til grunn at det ikke lar seg gjøre å regne seg frem til fôrprisen Sjøtroll betaler, ved å sammenstille fôrforbruk med opplysninger i regnskapet. Nemnda kan dermed ikke se at det er av konkurransemessig betydning å hemmeligholde informasjon om fôrforbruk med den begrunnelse at det vil kunne avsløre virksomhetens fôrpris

I tillegg til å hevde at tilgang til informasjon om fôrforbruket kan gi innsyn i fôrpriser, hevder Sjøtroll at man gjennom fôrforbruket kan finne selskapets såkalte fôrfaktor, noe som kan påvirke selskapets konkurranseforhold og børssensitiver. Fôrfaktoren angir hvor mange kilo fôr fisken skal ha for å vokse én kilo.

Innklagede har imidlertid ikke redegjort for hvordan man kan finne fôrfaktoren ved å kjenne til fôrforbruket, ei heller hvilke forhold i bransjen som tilsier at informasjon om dette er konkurransesensitivt. Klagenemnda har i tidligere praksis lagt til grunn at en påstand om å avslå et krav om miljøinformasjon med hjemmel i mil. § 17 (1) (c) må være grunnlagt, og at behovet må være godtgjort av den som krever hemmelighold, jf. nemndas vedtak i sak nr. 2004/18, 2005/10, 2007/11, 2013/1 og 2014/11. Dette følger også av Rt. 2010 s. 385 (Løvenskiold-dommen). Nemnda er av den oppfatning at det må være opp til innklagede å redegjøre for hvordan informasjon om fôrfaktoren er konkurransesensitiv. Dette har ikke innklagede gjort, og det fremstår derfor som usikkert hvorvidt utlevering av informasjon om fôrforbruk vil kunne føre til økonomisk tap eller redusert gevinst for Sjøtroll med den begrunnelse at det vil avsløre virksomhetens fôrfaktor. Nemnda legger dermed til grunn at det ikke er av konkurransemessig betydning å hemmeligholde informasjon om fôrforbruk med den begrunnelsen.

Nemnda vil også påpeke at fôrforbruket til Sjøtrolls lokaliteter allerede fremgår av såkalte MOM-undersøkelser, som er tilgjengelige hos Fiskeridirektoratet ved forespørsel om innsyn. Dette er miljøundersøkelser som fiskeoppdrettselskapene rapporterer til myndighetene for hver enkelt av sine lokaliteter. Slik nemnda ser det, vil det derfor under enhver omstendighet ikke ha konkurransemessig betydning å hemmeligholde disse opplysningene. Nemnda viser til forvaltningsloven § 13a nr. 3, hvor det fremgår at taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 ikke er til hinder for at opplysningene brukes når ingen berettiget interesse tilsier at de holdes hemmelig, f.eks. når de er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder. Dette er nærmere omtalt i Justis- og politidepartementets «Rettleiar til Offentleglova»:

«Det vil ikkje ha verknader for konkurransen å holde hemmeleg opplysningar som er allment kjende eller tilgjengelege andre steder. Dersom opplysningene til dømes har vore omtalde i media eller teke inn i offentleg tilgjengelege rapportar som verksemda har utarbeidd, eller dei er kjende elles i bransjen, vil opplysningane ikkje vere underlagde teieplikt, og den vanlege innsynsretten etter offentleglova vil gjelde».

På bakgrunn av dette finner ikke nemnda å kunne ta Sjøtrolls anførsel at informasjon om fôrforbruk er konkurransesensitiv til følge.

Sjøtroll anfører i tillegg at detaljert informasjon om virksomhetens fôrforbruk er børssensitiv informasjon som kun kan offentliggjøres til allmennheten i tråd med verdipapirhandellovens

regler, og at informasjonen derfor må unntas innsyn etter mil. § 17 (1) (c). Sjøtroll viser til at «børssensitiv informasjon kan ikke frigis til enkelte og utlevering av slik informasjon (og medvirkning til dette) i strid med verdipapirhandelens regler er strengt forbudt og kan også være straffbart».

Nemnda går ut i fra at Sjøtroll med dette særlig sikter til verdipapirhandelens bestemmelser om innsideinformasjon. «Innsideinformasjon» er definert i verdipapirhandelloven § 3-2. I følge § 3-2 (1) er innsideinformasjon «presise opplysninger om de finansielle instrumentene, utstederen av disse eller andre forhold som er egnet til å påvirke kursen på de finansielle instrumentene eller tilknyttede finansielle instrumenter merkbart, og som ikke er offentlig tilgjengelig eller allment kjent i markedet.» Hovedregelen etter vphl. § 5-2 er at innsideinformasjon som direkte angår utsteder uoppfordret og umiddelbart skal offentliggjøres. Etter vphl. § 5-3 kan offentliggjøring av opplysninger i enkelte tilfeller utsettes. Det følger videre av vphl. § 3-4 at den som har innsideinformasjon ikke må utgi slik informasjon til uvedkommende.

De nevnte bestemmelsene i verdipapirhandelloven gir altså børsnoterte selskaper en plikt til å offentliggjøre børssensitive opplysninger til markedet som sådan og ikke til enkelte utvalgte aktører. Nemnda kan ikke se at dette forhindrer at den etterspurte informasjonen kan utgis til klager, og trenger da heller ikke ta stilling til om informasjon om fôrforbruk ved de aktuelle lokalitetene må anses som innsideinformasjon eller ikke. Dersom Sjøtroll og Lerøy Seafood imidlertid anser informasjonen for å være innsideinformasjon, vil de selv måtte forsikre seg om at informasjonen utgis på en slik måte at verdipapirhandelens bestemmelser overholdes.

Nemnda har etter dette kommet til at kravet om innsyn i forbruk av fiskefôr ikke kan avslås etter mil. § 17 første ledd bokstav c.

Vedtak

Med hjemmel i lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser (miljøinformasjonsloven) § 19 fattes følgende vedtak:

Sjøtroll havbruk må innen en måned fra vedtaket er mottatt gi Nils Kvisgaard informasjon om bruk av mengde og type avlusningsmedikamenter, inkludert hydrogenperoksid, månedlige biomassetall (antall fisk og gjennomsnittsvikt) og forbruk av fiskefôr ved alle oppdrettsanleggene til Sjøtroll Havbruk AS i perioden 1. januar 2010 til og med 31. august. 2014.

Vedtaket er avsagt etter behandling på nemndsmøtet 26. mai 2015 og senere utveksling av tekst til vedtak på e-post. Vedtaket er datert den dagen alle medlemmene har gitt sitt samtykke til teksten.

Vedtaket er endelig og partene har ikke klagerett.

Tvist om plikter og rettigheter etter mil. kapittel 4 kan bringes inn for domstolene ved søksmål.

Partene i søksmålet vil være den som har fremsatt det omtvistede kravet og den virksomheten kravet retter seg mot, jf. forskrift 14. desember 2003 nr. 1572 om Klagenemnda for miljøinformasjon § 10.

Oslo, 11. juni 2015

Hans Petter Graver
leder

Karl Kristensen

Torggrim Fjellstad

Ina Nyrud

Andreas Pihlstrøm

Espen Heggedal

Cecilie Skarning